

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

2018 р.

**Робоча програма навчальної дисципліни
ЗОБРАЖАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА**

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
Галузь знань _____ 06 «Журналістика» _____
Спеціальність _____ 061 «Журналістика» _____
Освітня програма _____ Журналістика _____
Спеціалізація _____ Журналістика _____
Вид дисципліни _____ обов'язкова _____
Факультет _____ філологічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філологічного факультету

“22” червня 2018 року, протокол № 11

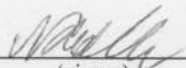
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Балаклицький М. А. – доктор наук із соціальних комунікацій, доцент професор кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри журналістики.

Протокол від “13” червня 2018 року № 13.

Завідувач кафедри журналістики

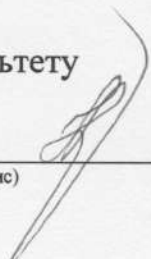
(підпис)

Хавкіна Л. М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філологічного факультету.

Протокол від “21” червня 2018 року № 5.

Голова методичної комісії філологічного факультету

(підпис)

Гноєва Н. І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Зображальна журналістика” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

перший (бакалавр) (назва рівня вищої освіти)

спеціальності (напряму) “журналістика”

спеціалізації пресова журналістика, телевізійна журналістика

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета — вивчення студентами основних понять теорії фотожурналістики, вироблення умінь і навичок правильно та ефективно використовувати теоретичні знання на практиці, розуміти особливості сучасної масово-інформаційної ситуації в світі та в Україні та місця в ній зображальної журналістики. Належачи до корпусу дисциплін, спрямованих на оволодіння практикою журналістики, "Основи фотожурналістики" повинні забезпечити вироблення в кожного студента навичок створення фотоматеріалів для друкованих ЗМІ, використання й розташування їх на газетній шпальті.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання:

- Познайти студентів з професією фотожурналіста, з історією розвитку фотографії;
- Познайти студентів з фотографічною технікою і оптикою, навчити володіти нею;
- Познайти студентів з фотоматеріалами, що застосовуються в роботі фотожурналіста;
- Навчити студентів фотоекспонування фотоматеріалів;
- Вивчити основні функції й завдання фотожурналістики;
- Ознайти студентів із зображальними формами фотографічного знімка;
- Навчити студентів фотоконпозиції;
- Навчити їх основ освітлення об'єкта зйомки як одного із зображальних способів фотографії;
- Ознайти студентів з творчими проблемами фотожурналістики, особливо з інформаційними жанрами.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

2. Усі визначення фотожурналістики;
3. Портрет професії фотожурналіста;
4. Функції, що виконує фотожурналіст;
5. Фотографічну техніку та оптику;
6. Поняття фотографічної експозиції;
7. Поняття фотографічного жанру;
8. Фотоконпозицію кадру;
9. Освітлення при фотозйомці;
10. Образотворчі завдання фотографії;
11. Основні положення в композиційній творчості;
12. Особливості сучасної масово-інформаційної ситуації в світі та в Україні та місця в ній зображальної журналістики, місце фотожурналістики в сучасних масово-інформаційних процесах.

вміти:

- Застосовувати на практиці набуті в курсі теоретичні знання;
 - Виконувати в своїй масово-інформаційній діяльності загальні та спеціальні функції фотожурналістики;
 - Фотографувати;
 - Обирати адекватний жанр у відповідності з предметом і завданням висвітлення;
 - Виконувати знімки у різних жанрах;
 - Супроводжувати фотографії підтекстовками;
 - Знати правила розміщення ілюстративного матеріалу на газетній шпальті;
 - Практично використовувати законодавство України та міжнародні документи, що гарантують свободу доступу до інформації.
- 1.3. Кількість кредитів — 4 (стаціонар) / 4 (заочне).
- 1.4. Загальна кількість годин — 120 (стаціонар) / 120 (заочне).

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота, у тому числі	
88 год.	114 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Студент має відвідати всі заняття, підготувати три есе та п'ять фоторепортажів.

Фахові компетентності: Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення та технічне обладнання для провадження журналістської діяльності. Здатність планувати власну роботу (журналіст-фрілансер) та роботу засобу масової комунікації. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

2. Тематичний план навчальної дисципліни**Розділ 1.****Тема 1. Класифікація фотожанрів.**

Поняття фотоінформації.

Поняття жанру.

Характеристики журналістських фотоматеріалів.

Система жанрів зображальної журналістики:

Інформаційні.

Аналітичні.

Художньо-публіцистичні.

Тема 2. Фотопортрет.

Функції фотопортрета.

Види і форми фотопортрета.

Зйомка дітей.

Виробничий портрет.

Поза, жест, рух.

Міміка, вираз обличчя.

Зовнішні аксесуари як спосіб відобразити внутрішній світ моделі.

Тема 3. Фоторепортаж у періодичному виданні.

Цілі фоторепортажу.

Основні вимоги до діяльності фотоко́ра.

Завдання самостійної роботи фотоко́ра.

Складники власного стилю.

Робота фоторепортера в тандемі з журналістом

Правила відбору фотознімків.

Технологія створення фоторепортажу.

Отримання, обговорення редакційного завдання.

Планування знімального процесу.

Зйомка.

Друк.

Комп'ютерна обробка фотографій.

Попередній відбір знімків.

Текстовий супровід фоторепортажу.

Стилі текстового супроводу.

Етика, авторські права та правила безпеки у фотожурналістиці.

Типові помилки початківців.

Семінар 1. Будова фотоапарата.

Принципова схема фотокамери.

Типи затворів.

Типи видошукачів.

Експозиція.

Семінар 2. Фотооптика.

Фотографічний об'єктив.

Типи об'єктивів.

Фокусна відстань.

Відносний отвір.

Світлосила.

Дозвільна сила.

Діафрагма.

Аберації.

Розділ 2.

Тема 1. Фотокореспонденція.

Етимологія терміна.

Характеристики жанру.

Фотокореспонденція і фоторепортаж.

Стилістичні прийоми.

Різновиди фотокореспонденцій.

Тема 2. Фотонарис.

Характеристика жанру.

Явище фотопубліцистики.

Лаконічність зображення.

Шляхи авторського узагальнення.

Завершеність сюжету.

Понятійна мова.

Образне вираження дійсності.

Різновиди фотонарису.

Семінар 1. Фотокомпозиція.

Поняття «композиція фотознімка».

Зоровий і смисловий центр знімка.

Засоби досягнення виразності кадру:

- напрям світлового потоку

- лінія

- світлотінь

- тон, колір і контур

- розмір

- контраст

- колорит

Побудова фотознімка.

Пошук точки зйомки: віддаленість од об'єкта зйомки; висота установки фотоапарата; центральна позиція фотоапарата.

Головні правила композиції.

Відстань до об'єкта зйомки. Крупність плану.

Масштаб зображення.

Висота точки зйомки.

Визначення напрямку зйомки.

Межі кадру.

«Замкнена» й «розімкнена» композиція.

Формат знімка.

Семінар 2. Освітлення при фотозйомці.

«Ефект освітлення».

Види і методика освітлення об'єкта зйомки.

Елементи світлотіні.

Напрями освітлення.

Закономірності умов освітлення.

Періоди природного освітлення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усьо	у тому числі	усьо	у тому числі

	го	л	п	л а б.	інд	с. р.	го	л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Фотожанри. Фотопортрет. Фоторепортаж												
Разом за розділом 1	60	8	8			44	60	2	1			57
Розділ 2. Фотокореспонденція. Фотонарис												
Разом за розділом 2	60	8	8			44	60	2	1			57
Усього годин	120	16	16			88	120	4	2			114

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Будова фотоапарата	4
2	Фотооптика	4
3	Фотокомпозиція	4
4	Освітлення при фотозйомці	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	5 фоторепортажів	44
2	Есе про фотовиставку	14,6
3	Есе про книгу з теорії фотосприйняття	14,6
4	Есе про фоторяд ілюстрованого журналу	14,6
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Немає.

7. Методи навчання.

Лекційні заняття (лекція-бесіда, лекція-опитування, мозковий штурм), практичні завдання, самостійна робота студента.

8. Методи контролю

1. Щотижня знімати по одному **фоторепортажу** з життя ХНУ ім. В.Н.Каразіна в усіх його проявах або зі студентського життя Харкова й публікувати знімки у Фейсбуку чи інших відкритих джерелах. Фоторепортаж має складатися з 5-15 знімків (більше небажано) і мати короткий інформаційний підпис, який пояснює назву і сутність події. Мінімум 5 репортажів.

Подачу фоторепортажів може замінити публікація студентом своїх знімків у ЗМІ. Найбільше цінуватимуться публікації у всеукраїнських і престижних закордонних виданнях, нижче у регіональних українських, паперові публікації цінуються вище від інтернет-видань.

Фоторепортажі подаються до 15 листопада. Після цього йде підготовка до звітної фотовиставки у вестибюлі головного корпусу університету. Для неї студент обирає не більше п'яти знімків будь-якого жанру (краще репортажних),

зроблених під час семестру. З них студентська група спільно обирає два. Їх студент друкує у форматі А4 і супроводжує коротким підписом, де зазначає своє ім'я та прізвище, а також сутність події або авторський підпис до художнього фото.

Оцінка за роботу: 40 балів.

31-40 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти інформаційного повідомлення, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована.

21-30 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти події проілюстровані, робота виконана самостійно.

11-20 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

0-10 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів події не розкрито або розкрито неповно, робота не містить належних ілюстрацій, виконана несамостійно.

2. Написати **три есе** обсягом від 14.000 знаків кожне (5 аркушів А4, 1,5 міжрядковий інтервал, 14 кегль). Можливі мови есе — українська чи англійська. Якщо у студента є поважні причини писати російською, він це питання попередньо узгоджує з викладачем. Якщо студент рецензує англійськомовну книжку, подаючи текст українською, мінімальний обсяг скорочується до 10.000 знаків. Якщо студент виконує есе англійською, мінімальний обсяг скорочується до 7.000 знаків.

а) **аналіз фотовиставки**, яку студент відвідав особисто (віртуальні виставки не підходять). Есе повинно містити в додатку копії мінімум 5 фоторобіт у надрукованому вигляді з аналізованої виставки. Рекомендований план есе: вступна інформація про виставку, біографічна й творча довідка про автора/авторів знімків і організаторів виставки, задум виставки й прогнозований ефект. Друга половина обсягу має містити аналіз знімків за критеріями: як знято, чому так і як виставка в цілому *як комунікативне повідомлення* реалізує задум організаторів.

Оцінка за роботу: 10 балів.

7,5-10 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти теми, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована.

5-7,4 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти теми проілюстровані, робота виконана самостійно.

2,5-4,9 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

0-2,4 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів теми не розкрито або розкрито неповно, робота не містить належних ілюстрацій, виконана несамостійно.

б) огляд фоторяду всеукраїнського чи закордонного ілюстрованого видання. Есе повинно містити в додатку мінімум один друкований примірник. Рекомендований план есе: технічна інформація про часопис (український чи закордонний видавець, як давно виходить часопис, наклад, частотність виходу, вартість примірника), цільова аудиторія часопису (стать, вік, професія, рівень доходів, освіта, споживацька поведінка, соціальний статус), концепція часопису (наприклад, комерційні “чоловічі” журнали орієнтують читачів на досягнення життєвих благ, “жіночі” журнали орієнтують читачок на споживання життєвих благ). Друга половина обсягу має піти на систематизацію фотоматеріалів примірника та пошук відповіді на те, як ця *система* фотознімків реалізує місію видання.

Оцінка за роботу: 10 балів.

7,5-10 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти теми, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована.

5-7,4 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти теми проілюстровані, робота виконана самостійно.

2,5-4,9 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

0-2,4 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів теми не розкрито або розкрито неповно, робота не містить належних ілюстрацій, виконана несамостійно.

в) аналіз роботи одного з теоретиків фотографії (на вибір) з папки “Сприйняття фотографії”. Універсальне формулювання теми есе з фототеорії: який внесок у теорію фотографії зробив аналізований автор?

Оцінка за роботу: 10 балів.

7,5-10 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває усі аспекти теми, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована.

5-7,4 балів студент отримує, якщо робота в цілому виконана повно, майже всі аспекти теми проілюстровані, робота виконана самостійно.

2,5-4,9 балів студент отримує, якщо в роботі розкрито найменше половину заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

0-2,4 балів студент отримує, якщо робота виконана поверхово, більшість аспектів теми не розкрито або розкрито неповно, робота не містить належних ілюстрацій, виконана несамостійно.

Плагіатом вважається навіть одна запозичена фраза, яку студент не позначив як таку: не взяв її текст у лапки, не вказав джерело або хоча б ПІБ автора в дужках після цитати. Обсяг цитат не повинен перевищувати 30% обсягу есе. Слід вдаватися до переказу, аналізу, порівняння джерел.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (денне/заочне відділення).

Питання для підсумкового контролю

- Класифікація фотожанрів.
- Поняття фотоінформації.
- Поняття жанру.
- Характеристики журналістських фотоматеріалів.
- Система жанрів зображальної журналістики: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні.
- Фотопортрет.
- Функції фотопортрета.
- Види і форми фотопортрета.
- Зйомка дітей.
- Виробничий фотопортрет.
- Поза, жест, рух, міміка, вираз обличчя.
- Зовнішні аксесуари як спосіб відобразити внутрішній світ фотомоделі.
- Фоторепортаж у періодичному виданні.
- Цілі фоторепортажу.
- Основні вимоги до діяльності фотокора.
- Завдання самостійної роботи фотокора.
- Складники власного фотостилю.
- Робота фоторепортера в тандемі з журналістом.
- Правила відбору фотознімків.
- Технологія створення фоторепортажу.
- Отримання, обговорення редакційного завдання з фоторепортажу.
- Планування знімального процесу фоторепортажу.
- Зйомка фоторепортажу.
- Попередній відбір знімків.
- Текстовий супровід фоторепортажу.
- Стилі текстового супроводу.
- Етика, авторські права та правила безпеки у фотожурналістиці.
- Типові помилки фотопочатківців.
- Будова фотоапарата.
- Принципова схема фотокамери.
- Типи затворів.
- Типи видошукачів.
- Фотоекспозиція.
- Фотооптика.
- Фотографічний об'єктив.
- Типи об'єктивів.
- Фокусна відстань.
- Відносний отвір.
- Світлосила.
- Дозвільна сила.
- Діафрагма.

фотоаберації.
 Фотокореспонденція. Характеристики жанру.
 Фотокореспонденція і фоторепортаж. Стилiстичні прийоми.
 Різновиди фотокореспонденцій.
 Фотонарис. Характеристика жанру.
 Явище фотопубліцистики.
 Лаконiчність фотозображення.
 Шляхи авторського фотоузагальнення.
 Завершеність фотосюжету.
 Понятійна фотомова. Образне вираження дiйсності.
 Різновиди фотонарису.
 Фотокомпозиція.
 Поняття «композиція фотознімка».
 Зоровий і смисловий центр знімка.
 Засоби досягнення виразності кадру: напрям світлового потоку, лінія, світлотiнь, тон, колір і контур, розмір, контраст, колорит.
 Побудова фотознімка.
 Пошук точки зйомки: віддаленість од об'єкта зйомки; висота установки фотоапарата; центральна позиція фотоапарата.
 Головні правила фотокомпозиції.
 Відстань до об'єкта зйомки. Крупність плану.
 Масштаб фотозображення.
 Висота точки фотозйомки.
 Визначення напрямку фотозйомки.
 Межі фотокадру.
 «Замкнена» й «розiмкнена» фотокомпозиція.
 Формат знімка.
 Освітлення при фотозйомці.
 «Ефект освітлення».
 Види і методика освітлення об'єкта зйомки.
 Елементи світлотiні.
 Напрями освітлення.
 Закономірності умов освітлення.
 Періоди природного освітлення.

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Залікова робота	Сума		
Есе					Фоторепортажі	Разом
1	2	3				
10	10	10	40	70	30	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
		для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінки знань студента на заліку

- **«відмінно» (35-40)** – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал, знає зміст розділів, логічно організовує інформацію, грамотно викладає свої думки; володіє практичними знаннями, вміє робити глибокі аналітичні висновки;
- **«добре» (21-34)** – студент засвоїв теоретичний матеріал, знає зміст розділів, не досить повно аргументує свої судження, допускає порушення логічності й послідовності викладу матеріалу, неточно вживає терміни;
- **«задовільно» (11-20)** – студент поверхово засвоїв теоретичні знання, орієнтується в змісті розділів, не переконливо аргументує свої судження, частково оперує ключовими поняттями, мова відповіді містить багато помилок;
- **«незадовільно» (0-10)** – студент не знає навчальний матеріал розділів, не дотримується логічності викладу думок, неправильно дає відповіді на поставлені питання, робить неточні висновки, не володіє практичними знаннями, мова відповіді містить багато помилок.

10. Рекомендована методичне забезпечення

Балаклицький М. Зображальна журналістика : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика» / М. А. Балаклицький. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 64 с.

Основна література

1. Арнхейм Рудольф. Искусство и визуальное восприятие. — М.: Прогресс, 1974. — 386 с.
2. Бажак Кантен. История фотографии. — М.: АСТ, Астрель, 2006. — 159 с.
3. Бальтерманц Ирина. Специфика содержания и формы фотожурналистики. – М.: Изд-во МГУ, 1981. – 64 с.
4. Барт Ролан. Риторика образа // Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. — М., 1994. — С. 297-318.
5. Барт Ролан. Camera lucida. Комментарий к фотографии. — М.: Ad Marginem, 1997. — 220 с.
6. Беньямин Вальтер. Краткая история фотографии. — М.: Ad Marginem Press, 2013. — 144 с.
7. Беньямін Вальтер. Мистецький твір у добу своєї механічної відтворюваності // Беньямін Вальтер. Вибране. Пер.з нім. Ю. Рибачук, Н. Лозинська. — Львів: Літопис, 2002. — С. 53-91.

8. Бергер Джон. Искусство видеть. — М.: Клаудберри, 2012. — 184 с.
9. Березин Валерий. Фотожурналистика: учеб. пособие. — М.: Изд-во РУДН, 2006. — 159 с.
10. В мастерской фотожурналиста. Сборник статей / Под ред. О. А. Бакулина, Л. В. Сёмовой. — М.: Факультет журналистики МГУ имени М. В. Ломоносова, 2011. — 150 с.
11. Вершовский Антон. Стрит-фотография: открытие плоскости. Язык, история, эволюция идей непостановочной художественной фотографии. Учебно-методическое пособие. — СПб., 2011. — 256 с.
12. Ворон Николай. Жанры фотожурналистики: Учеб. пособие для вузов по спец. «Журналистика». — М.: Факультет журналистики, 2012. — 145 с.
13. Вторая реальность. Сборник статей по проблемам фотографии и фотожурналистики. Сост. В. Никитин, Ю. Матвеев. — СПб., 1999. — 56 с.
14. Головкин Борис. Искусство пресс-фотографии: Очерк истории, теории и практики. — М.: МВПС, 1990. — 134 с.
15. Горевалов С.І. Фотожурналістика в системі засобів масової комунікації: єдність слова і зображення: Навчальний посібник / Горевалов С.І., Зикун Н.І., Стародуб С.А. — К.: Київський міжнародний університет, 2010. — 296 с.
16. Дегтярев Александр. Фотокомпозиция: средства, формы, приемы. — М.: ФАИР, 2009. — 272 с.
17. Дыко Людмила, Головня Анатолий. Фотокомпозиция. — М.: Рипол Классик, 2013. — 266 с.
18. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. — 2-ге вид., перероб. і допов. / Т. Приступенко, Р. Радчик, М. Василенко та ін.; за ред. В. Різуна. — К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2012. — 352 с.
19. Зонтаг Сьюзен. Про фотографію. — К.: В-во Соломії Павличко "Основи", 2002. — 189 с.
20. Картье-Брессон Анри. Воображаемая реальность. Эссе. — М.: Лимбус-Пресс, 2013. — 128 с.
21. Клейгорн Майкл. Портретная фотография. Искусство работы с моделью. — М.: Эксмо, 2005. — 148 с.
22. Лапин Александр. Плоскость и пространство, или Жизнь квадратом. — М.: Л. Гусев, 2005. — 160 с.
23. Лапин Александр. Фотография как... Учебное пособие. — М.: Изд-во Московского университета, 2003. — 296 с.

24. Лыженков Андрей. Практическая фотожурналистика. — Тула, 2010. — 107 с.
25. Лэнгфорд Майкл. Теория и практика фотографии. — CompArtStudio, 2004. — 1288 с.
26. Максимишин Сергей. 100 фотографий. — СПб.: Галерея печати, 2015. — 141 с.
27. Мжельская Елена. Редакторская подготовка фотоизданий: Учеб. пособие. — М.: Аспект Пресс, 2005. — 112 с.
28. Михалкович Валентин, Стигнеев Валерий. Поэтика фотографии. — М.: Искусство, 1989. — 275 с.
29. Михалкович Валентин. Изобразительный язык СМК. — М.: Наука, 1986.
30. Морозов Сергей. Творческая фотография. — М.: Планета, 1986. — 413 с.
31. Наппельбаум Моисей, Наппельбаум Ида. От ремесла к искусству. Угол отражения. — М.: Рипол Классик, 2017. — 512 с.
32. Песочинский Дмитрий. Фотография как бизнес: с чего начать, как преуспеть. — СПб.: Питер, 2012. — 224 с.
33. Петерсон Брайан. Как снимать шедевры любой камерой. Сила экспозиции. — СПб.: Питер, 2011. — 128 с.
34. Савчук Валерий. Философия фотографии. — СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2005. — 265 с.
35. Стил Энди. Лучшие фотографы мира и истории создания их работ. Фотожурналистика. — М.: Арт-Родник, 2006. — 176 с.
36. Тимофеев Андрей, Бикова Ольга. Зображувальна журналістика. — Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. — 68 с.
37. Трачун Александр. История украинской фотографии XIX — XX вв. — К.: Балтия-Друк, 2014. — 256 с.
38. Флюссер Вилем. За философию фотографии / Пер. с нем. Г. Хайдаровой. — СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2008. — 146 с.
39. Фриман Майкл. Дао цифровой фотографии. — М.: Добрая книга, 2008. — 192 с.
40. Фримэн Джон. Фотография: новое полное руководство при фотосъемке. — М.: АСТ, Астрель, 2006. — 288 с.
41. Фрост Ли. Современная фотография. — М.: Арт-Родник, 2003. — 161 с.
42. Фрост Ли. Фото на продажу: пособие для фотографов-фрилансеров. — М.: Омега, 2004. — 192 с.

43. Фрост Ли. Фотография: вопросы и ответы. — М.: Арт-Родник, 2003. — 130 с.
44. Чибисов Константин. Очерки по истории фотографии. Монография. — М.: Искусство, 1987. — 255 с.
45. Шаповал Юрій. Фотожурналістика: навч. посіб. — Рівне: Волинські обереги, 2007.
46. Caple Helen. Photojournalism: a social semiotic approach. — Palgrave Macmillan, 2013. — 254 p.
47. Freeman Michael. The photographer's mind. Creative thinking for better digital photos. — Elsevier, 2011. — 193 p.
48. Stuckey Scott. Ultimate field guide to travel photography. — Washington DC: National Geographic, 2012. — 159 p.

Допоміжна

1. Барт Ролан. Мифологии / Пер. с фр., вступ. ст. и коммент. С. Зенкина. — М.: Академический Проект, 2008. — 351 с.
2. Барт Ролан. Система Моды. Статьи по семиотике культуры. — М., 2003. — 512 с.
3. Вирильо Поль. Машина зрения. — СПб.: Наука, 2004. — 139 с.
4. Вольнец Марк. Профессия — оператор. Учебное пособие. — М.: Аспект Пресс, 2007. — 160 с.
5. Голубева Ольга. Основы композиции. — М.: Искусство, 2004. — 120 с.
6. Дыко Лидия. Беседы о фотомастерстве. — М.: Искусство, 1977. — 275 с.
7. Зонтаг Сьюзен. Смотрим на чужие страдания. — М.: Ад Маргинем, 2014. — 96 с.
8. История фотографии: С 1839 г. до наших дней. Собрание Дома Джорджа Истмена. — Taschen, 2011. — 768 с.
9. Иттен Иоханнес. Искусство цвета. — М.: Издатель Дмитрий Аронов, 2007. — 96 с.
10. Кинг Дэвид. Пропавшие комиссары. Фальсификация фотографий в сталинскую эпоху. — М.: Контакт-Культура, 2005. — 204 с.
11. Краусс Розалинд. Подлинность авангарда и другие модернистские мифы. — М.: Художественный журнал, 2003. — 318 с.
12. Маклюэн Маршалл. Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной культуры/Пер. с англ. А.Юдина. Киев: "Ника-Центр", 2004. — 432 с.

13. Маклюэн Маршалл. Понимание Медиа. — М.: Кучково Поле, 2014. — 464 с.
14. Мерло-Понти Морис. Око и дух. — М.: Искусство, 1992. — 63 с.
15. Морриш Джон. Издание журнала. От идеи до воплощения. — М.: Университетская книга, 2008. — 304 с.
16. Павлова Тетяна. Фотомистецтво в художній культурі Харкова останньої третини ХХ століття (на матеріалі пейзажного жанру) : дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / Харківська держ. академія дизайну і мистецтв. — Х., 2007. — 219 арк.
17. Петровская Елена. Антифотография. — М.: Три квадрата, 2003. — 112 с.
18. Пилип'юк Василь. Українська художня фотографія. Етапи становлення та мистецькі засади розвитку: навчальний посібник. - Львів: Світ, 2011. - 175 с.
19. Раушенбах Борис. Геометрия картины и зрительное восприятие. — СПб.: Азбука-Классика, 2002. — 320 с.
20. Строеие фильма. Сборник статей. Предисловие К. Разлогова. Комментарий М. Ямпольского. Редакторы Н. Осколкова и З. Федотова. — М.: Радуга, 1985.
21. Эмоциональная фотография. Под ред. Трейси Кларк. — М.: Добрая книга, 2011. — 176 с.
22. Ярбус Альфред. Роль движений глаз в процессе зрения. — М.: Наука, 1965. — 165 с.

Електронні ресурси

23. <http://100photos.time.com/>
24. <http://foto.ua/>
25. <http://fotomuziejus.lt/>
26. <http://linnamuseum.ee/en/museum-of-photography/>
27. <http://mamm-mdf.ru/>
28. <http://www.fotomuseum.nnov.ru/>
29. <http://www.fotomuzejs.lv/>
30. <http://www.goldencamera.com.ua/>
31. <http://www.mhf.krakow.pl/>
32. <http://www.mocp.org/>
33. <http://www.newseum.org/>
34. <http://www.westlicht.com/en/>

35. <https://birdinflight.com>
36. <https://day.kyiv.ua/uk/article/fotovystavka>
37. <https://photomuseum.lviv.ua/>
38. https://uk.wikipedia.org/wiki/Михайлов_Борис_Андрійович
39. https://uk.wikipedia.org/wiki/Музей_новин_в_Україні
40. https://uk.wikipedia.org/wiki/Хмельницький_музей-студія_фотомистецтва
41. <https://www.co-berlin.org>
42. <https://www.foam.org/>
43. <https://www.icp.org/>
44. <https://www.instagram.com/pinkhassov/>
45. <https://www.magnumphotos.com/>
46. <https://www.mep-fr.org/>